

Lieta C-219/19

**Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu kopsavilkums saskaņā ar Tiesas
Reglamenta 98. panta 1. punktu**

Iesniegšanas datums:

2019. gada 11. marts

Iesniedzējtiesa:

Tribunale Amministrativo Regionale per il Lazio (Itālija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2019. gada 16. janvāris

Prasītājs:

Parsec Fondazione Parco delle Scienze e della Cultura

Atbildētājas:

Ministero delle Infrastrutture e dei Trasporti

Autorità nazionale anticorruzione (ANAC)

Pamatlietas priekšmets

Prasība atcelt lēmumu, ar ko *Fondazione* [fondam] – prasītājam tika atteikta iekļaušana to valsts subjektu sarakstā, kuri var piedalīties vietējo pašvaldību rīkotajos iepirkumu konkursos par pakalpojumu, kas ir saistīti ar seismoloģiju un teritorijas klasifikāciju pamatojoties uz seismisko risku, kas ir pakalpojumi, kuri ietilpst “arhitektūras un inženiertehnisko pakalpojumu” kategorijā, lūguma slēgšanas tiesību piešķiršanu.

Lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu priekšmets un juridiskais pamats

Valsts tiesiskā regulējuma, kas, pamatojoties uz saimnieciskās darbības subjektu juridisko formu, ierobežo (šajā gadījumā izslēdzot bezpeļņas subjektus un subjektus, kuriem nav noteiktas uzņēmējdarbības formas) tos saimnieciskās darbības subjektus, kuri var piedalīties iepirkumu konkursos par noteiktu

pakalpojumu (šajā gadījumā “arhitektūras un inženiertehnisko pakalpojumu”) līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, atbilstība Direktīvai 2014/24/ES.

LESD 267. panta otrā daļa.

Prejudiciālais jautājums

“Vai Direktīvas 2014/24/ES 14. apsvēruma, 19. panta 1. punkts un 80. panta 2. punkts, tos skatot kopā, nepieļauj tādu tiesību normu kā 2016. gada 18. aprīļa Ēģislatīvā dekrēta Nr. 50, ar ko Itālijas tiesību sistēmā ir transponētas Direktīva 2014/23/ES, Direktīva 2014/24/ES un Direktīva 2014/25/ES, 46. pants, kas ļauj piedalīties konkursos par “arhitektūras un inženiertehnisko pakalpojumu” līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu tikai tiem saimnieciskās darbības subjektiem, kuri darbojas noteiktās tajā norādītajās juridiskās formās, tādējādi izslēdzot no dalības šajos konkursos saimnieciskās darbības subjektus, kuri sniedz minētos pakalpojumus, izmantojot citu juridisku formu”?

Atbilstošās Eiropas Savienības tiesību normas

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2014/24/ES (2014. gada 26. februāris) par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK, 14. apsvēruma, 19. panta 1. punkts un 80. panta 2. punkts.

Atbilstošās valsts tiesību normas

2016. gada 18. aprīļa Ēģislatīvais dekrēts Nr. 50 – Publisko iepirkumu kodekss (*Decreto Legislativo del 18 aprile 2016, n. 50 – Codice dei contratti pubblici*).

- 3. panta 1. punkta p) apakšpunkts, kurā “saimnieciskās darbības subjekts” ir definēts kā fiziska vai juridiska persona, publiskā sektora subjekts, šādu personu vai subjektu grupa, tostarp jebkāda uzņēmumu pagaidu apvienība, subjekts, kuram nav juridiskas personas statusa, tostarp Eiropas Ekonomisko interešu grupa (EEIG), kas tirgū piedāvā būvdarbu vai būves realizāciju, preču piegādi vai pakalpojumu sniegšanu.

- 3. panta 1. punkta vvvv) apakšpunkts, kurā “arhitektūras un inženiertehniskie pakalpojumi un citi tehniskie pakalpojumi” ir definēti kā pakalpojumi, kurus var sniegt tikai saimnieciskās darbības subjekti, kuri darbojas reglamentētā profesijā Direktīvas 2005/36/EK 3. panta nozīmē.

- 45. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru: “Tiesības piedalīties publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās ir 3. panta 1. punkta p) apakšpunktā minētiem saimnieciskās darbības subjektiem, kā arī saimnieciskās darbības subjektiem, kas ir dibināti citās dalībvalstīs un izveidoti saskaņā ar attiecīgajā valstī spēkā esošajiem tiesību aktiem. Saimnieciskās darbības subjekti, saimnieciskās darbības subjektu grupas, tostarp pagaidu apvienības, kam saskaņā

ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tie veic uzņēmējdarbību, ir tiesības sniegt pakalpojumus, kuri ir publiskā iepirkuma procedūras priekšmets, var piedalīties publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās arī tad, ja saskaņā ar šo kodeksu tiem būtu jābūt vai nu fiziskām, vai juridiskām personām”.

- 46. panta 1. punkts, saskaņā ar kuru tiesības piedalīties arhitektūras un inženiertehnisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās ir šādiem subjektiem:

- atsevišķi vai apvienotie speciālisti, speciālistu sabiedrības personālsabiedrību vai kooperatīvo sabiedrību formā, inženierijas sabiedrības kapitālsabiedrību formā, konsorcijs, EEIG, minēto subjektu pagaidu grupas, kuri, darbojoties tirgū, sniedz publiskiem un privātiem pasūtītājiem inženiertehniskus un arhitektūras pakalpojumus, kā arī veic saistītās tehniski-administratīvās darbības;
- inženiertehnisko un arhitektūras pakalpojumu sniedzēji, kas ir identificēti ar CPV kodiem no 74200000–1 līdz 74276400–8 un no 74310000–5 līdz 74323100–0 un 74874000–6, kas ir dibināti citās dalībvalstīs un izveidoti saskaņā ar attiecīgajā valstī spēkā esošajiem tiesību aktiem;
- iepriekš minēto subjektu pagaidu grupas.

- Infrastruktūru un transporta ministra 2016. gada 2. decembra Dekrēta Nr. 263 (*Decreto del Ministro delle Infrastrutture e Trasporti n. 263 del 2 dicembre 2016*) 3. un 6. pants, kuros ir paredzēts regulējums attiecībā uz prasībām iekļaušanai to valsts subjektu sarakstā, kuri var piedalīties konkursos par arhitektūras un inženiertehnisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu.

Īss pamatlīstas faktisko apstākļu un tiesvedības izklāsts

- 1 Prasītājs ir fonds [*fondazione*], privāttiesisks bezpeļņas subjekts, kas, izmantojot augsti kvalificētu personālu, pārvalda seismoloģijas novērošanas centru seismiskās darbības atklāšanai un veic teritorijas zonēšanas un seismiskā riska novērtēšanas funkcijas sadarbībā ar Valsts ģeofizikas un vulkanoloģijas institūtu [*Istituto Nazionale di Geofisica e Vulcanologia*] un ar dažām universitātēm, kā arī apkalpo dažas vietējās pašvaldības.
- 2 2018. gada 25. janvārī, vēloties piedalīties publisko iepirkumu konkursos par teritorijas seismiskās zonēšanas pakalpojuma piešķiršanu, tas lūdza ANAC (*Autorità nazionale anticorruzione*) [Valsts korupcijas novērtēšanas iestāde] iekļaut viņu to subjektu valsts sarakstā, kuriem ir atļauts piedalīties konkursos par “arhitektūras un inženiertehnisko pakalpojumu” līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu kategorijā, kurā iekļaujas tās sniegtie pakalpojumi.
- 3 Ar 2018. gada 15. februāra lēmumu ANAC noraidīja tā lūgumu, norādot, ka, tā kā prasītājs ir bezpeļņas fonds, tas neietilpst jēdzienā “saimnieciskās darbības

subjekti”, kuriem var uzticēt arhitektūras un inženiertehniskus pakalpojumus saskaņā ar Leģislatīvā dekrēta Nr. 50/2016 46. panta 1. punktu un Ministra dekrēta Nr. 263/2016 6. pantu.

- 4 Prasītājs pārsūdzēja šo lēmumu iesniedzējtiesā, norādot, ka Itālijas tiesiskais regulējums neatbilstot Eiropas Savienības tiesībām.

Pamatlietas pušu galvenie argumenti

- 5 Vispirms iesniedzējtiesa vispārīgi norāda, ka attiecībā uz jēdzienu “saimnieciskās darbības subjekts” jebkurā publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā Tiesa ir atzinusi, ka:

- “Direktīvas 2004/18 (kas šobrīd ir aizstāta ar Direktīvu 2014/24/ES), noteikumi un it īpaši tās 1. panta 2. punkta a) apakšpunkts un 8. punkta pirmā un otrā daļa, kuros ir norāde uz jēdzienu “saimnieciskās darbības subjekts”, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem ir atļauts pakalpojumu publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā piedalīties tādiem subjektiem, kuru galvenais mērķis nav peļņas gūšana, kuriem nav uzņēmuma organizatoriskās struktūras un kuri nenodrošina regulāru darbību tirgū, kā universitātes un pētniecības institūti, kā arī grupas, ko veido universitātes un valsts pārvaldes iestādes” (spriedums, 2009. gada 23. decembris, C-305/08, ECLI:EU:C:2009:807, 45. punkts);

- “Direktīva 2004/18 ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to netiek pieļauta tāda valsts tiesiskā regulējuma interpretācija kā pamata tiesvedībā aplūkotā, kas aizliedz tādiem subjektiem kā universitātes un pētniecības institūti, kuru galvenais mērķis nav peļņas gūšana, piedalīties publiskā iepirkuma līguma slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrā, lai gan saskaņā ar valsts tiesībām šie subjekti ir tiesīgi sniegt pakalpojumus, uz kuriem attiecas aplūkotais publiskais iepirkums” (turpat, 51. punkts).

- 6 Itālijas likumdevējs pārņēma šos principus Leģislatīvā dekrēta Nr. 50/2016 45. pantā, kurā ir paredzēta “saimnieciskās darbības subjekta” plaša vispārējā definīcija, kura teorētiski pati par sevi var iekļaut tādus bezpeļņas subjektus kā prasītājs.
- 7 Tomēr minētā Leģislatīvā dekrēta 46. pantā ir paredzēts, ka tiesības piedalīties konkursos par arhitektūras un inženiertehnisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu ir vienīgi speciālistiem – fiziskām personām, kuras ir reģistrētas atbilstošos profesionālos reģistros, inženierijas sabiedrībām vai minēto speciālistu izveidotajām sabiedrībām, ar nosacījumu, ka tās ir sabiedrības ar peļņas gūšanas mērķi, kuras ir izveidotas saskaņā ar Itālijas Civilt kodeksa [*Codice civile*] V grāmatu, vai arī Eiropas Ekonomisko interešu grupējumam (EEIG), pagaidu grupām vai pastāvīgiem konsorcijiem, ja vien tie ir izveidoti kā minētās inženierijas sabiedrības vai kā sabiedrības, kuras regulē Itālijas Civilt kodeksa V grāmata.

- 8 Līdzīgā normatīvā kontekstā subjekti, kuriem nav peļņas gūšanas mērķa, kā, piemēram, fondi, kurus regulē Civilt kodeksa I grāmata, formāli tiek izslēgti no dalības attiecīgajos konkursos. Minētā izslēgšana ir apstiprināta Ministra dekrētā Nr. 263/2016, kurā, reglamentējot kārtību un prasības iekļaušanai valsts sarakstā ar subjektiem, kuri var piedalīties konkursos par arhitektūras un inženiertehnisko pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu, ir norādīti tikai subjekti, kas ir uzskaitīti Leģislatīvā dekrēta Nr. 50/2016 46. pantā.
- 9 Iesniedzējtiesa norāda, ka tādā veidā Itālijas likumdevējs izveidoja šim iepirkumu veidam “īpašu regulējumu”, ko raksturo tāds iespējamā pretendenta, “saimnieciskās darbības subjekta”, jēdziens, kas ir šaurāks salīdzinot ar to, kas parasti tiek izmantots publisko iepirkumu jomā.
- 10 To ņemot vērā, tā jautā, vai princips, kuru Tiesa noteica spriedumā C-305/08 un kas ir pārņemts vispārīgi piemērojamā valsts tiesību normā, ir vienmēr automātiski piemērojams, vai arī turpretī atsevišķos gadījumos var būt pieļaujamas atkāpes.
- 11 Šajā saistībā iesniedzējtiesa norāda, pirmkārt, ka Direktīvas 2014/24/ES 19. panta 1. punkta un 80. panta 2. punkta – pēdējais minētais attiecas uz projektēšanas pakalpojumu piešķiršanu – gramatiskais formulējums, šķiet, lai gan netieši, ļauj dalībvalstīm ierobežot dalību iepirkumu konkursos tikai līdz fiziskām personām vai konkrētām juridiskām personām. Ar nosacījumu, ka šajā gadījumā ārvalstu saimnieciskās darbības subjektam, kuram savā valstī ir atļauts sniegt attiecīgo publiskā iepirkuma pakalpojumu, darbojoties citā juridiskā formā, ir katrā ziņā jābūt pielaistam iepirkumu konkursam.
- 12 Otrkārt, iesniedzējtiesa uzsver, ka Itālijas likumdevēja paredzētais ierobežojums, kas ir aplūkots pamatlietā, var būt pamatots, ņemot vērā aplūkoto pakalpojumu delikātumu, augstu profesionalitāti, kas ir pieprasīta, lai garantētu to kvalitāti, un pieņēmumu, ka subjekti, kas sniedz šos profesionālos pakalpojumus pastāvīgi un pret atlīdzību, ir uzticamāki darbības pastāvības un profesionālās kvalifikācijas atjaunināšanas dēļ.
- 13 Treškārt, attiecībā uz pārrobežu intereses esamību lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu Tiesai vajadzībām, iesniedzējtiesa precizē, ka saimnieciskās darbības subjekti no citas dalībvalsts noteikti var piedalīties iepirkumā par aplūkojamo pakalpojumu līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanu arī tad, ja tiem nav juridiskas formas, kas ir paredzēta Leģislatīvā dekrēta nr. 50/2016 46. pantā, saskaņā ar vispārīgu noteikumu, kas ir ietverts šī leģislatīvā dekrēta 45. pantā, ka *“saimnieciskās darbības subjekti, saimnieciskās darbības subjektu grupas, tostarp pagaidu apvienības, kam saskaņā ar tās dalībvalsts tiesību aktiem, kurā tie veic uzņēmējdarbību, ir tiesības sniegt pakalpojumus, kuri ir publiskā iepirkuma procedūras priekšmets, var piedalīties publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūrās arī tad, ja saskaņā ar šo kodeksu tiem būtu jābūt vai nu fiziskām, vai juridiskām personām”*.

- 14 Tomēr ir jāņem vērā, no vienas puses, ka, lai konkurētu Itālijas līgumslēdzēju iestāžu rīkotajos šī veida iepirkumos, ārvalstu saimnieciskās darbības subjekti varētu justies spiesti iepriekš reģistrēties Itālijā, pieņemot vienu no 46. pantā uzskaitītām juridiskām formām; no otras puses, ka dažu valsts saimnieciskās darbības subjektu izslēgšana no iepirkuma varētu radīt konkurenci traucējošas sekas pakalpojumu kategorijā, kas izraisa ievērojamu interesi arī ārvalstu saimnieciskās darbības subjektiem, it īpaši ņemot vērā apstākli, ka summa, kuru pārsniedzot iepirkumu konkurss kļūst Eiropas nozīmes, ir salīdzinoši neliela (tā svārstās no 135 000,00 EUR līdz 209 000,00 EUR, atkarībā no tā, vai līgumslēdzēja iestāde ir centrālā iestāde, vai nē).
- 15 Pārējā daļā – arī gadījumā, kuru Tiesa izskatīja iepriekš minētajā spriedumā C-305/08, strīdīgā Itālijas tiesību norma (Leģislatīvā dekrēta Nr. 163/2006 34. pants) neierobežoja ārvalstu saimnieciskās darbības subjektu dalību, ja vien tie bija izveidoti saskaņā ar izcelsmes valsts tiesību aktiem. Faktiski minētā norma liedza dalību publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanā vienīgi Itālijas saimnieciskās darbības subjektiem, kuri bija izveidoti formās, kuras nav norādītas tiesību normā. Tostarp Tiesa, lemjot par tās jurisdikciju izskatīt prejudiciālo jautājumu, nav uzskatījusi par nozīmīgu pakalpojumu, kuri bija konkursa priekšmets, summu, to spriedumā pat nepieminot.
- 16 Ceturtkārt un visbeidzot, attiecībā uz prejudiciālā jautājuma nozīmi iesniedzējtiesa norāda, ka, tā kā apstrīdētais lēmums ir pamatots ar to subjektu ierobežojumu “*ex lege*”, kuri ir piemēroti iekļaušanai to valsts subjektu sarakstā, kuri var piedalīties konkursos par arhitektūras un inženiertehnisko pakalpojumu līguma slēgšanas tiesību piešķiršanu, ir izšķiroši zināt, vai minētais ierobežojums atbilst Savienības tiesībām, kā to uzskata iesniedzējtiesa, vai, ja tas tā nav, kādā gadījumā tai būtu jāatceļ apstrīdētais lēmums, tādējādi vēlāk iekļaujot prasītāju minētajā sarakstā.